

Verkenning toekomstige governance

Achtergrond Het doel van dit onderzoek is dat de gemeente een duidelijke en gedragen governancestructuur wil creëren voor de gemeentelijke havens, waarin nieuwe vormen van ondernemerschap een plek kunnen krijgen.

Waarbij de zeggenschap van de gemeente over de gemeentelijke havens wel behouden blijft, maar meer op ‘afstand’ wordt gezegd in een nader te bepalen organisatievorm. Dit met oog voor het financiële plaatje en de ambities op het gebied van duurzaamheid. Daarbij zijn door Arcadis de volgende vragen verkend:

1. Wat zit het gemeenschappelijk belang voor één nieuwe governance?
2. Wat zou er moeten gebeuren zodat er één gemeenschappelijk belang ontstaat?
3. Wat zijn de belangrijkste uitgangspunten voor een andere governance vorm?
4. Wat zijn belangrijkste voorwaarden voor een geslaagde governance?

Ambitie Haven Oudeschild Het gemeenschappelijk belang van de verschillende partijen is dat de haven van Oudeschild een bruisende haven wordt, met zowel voor de Texelaars als de toeristen een positieve uitstraling. Het gemeenschappelijk belang kan worden vergroot door de haven een meer recreatieve functie te geven. De consequentie van deze keuze is dat de huidige overslag verplaatst moet worden richting de NIOZ-haven (Seaport Texel). De gemeente streeft hierbij onder andere naar een betere exploitatie van de haven.

De vraag hierbij is welke (andere) beheer- en exploitatie/governance vorm dit doel het beste kan ondersteunen.

Ruimtelijke uitwerking gestelde ambitie

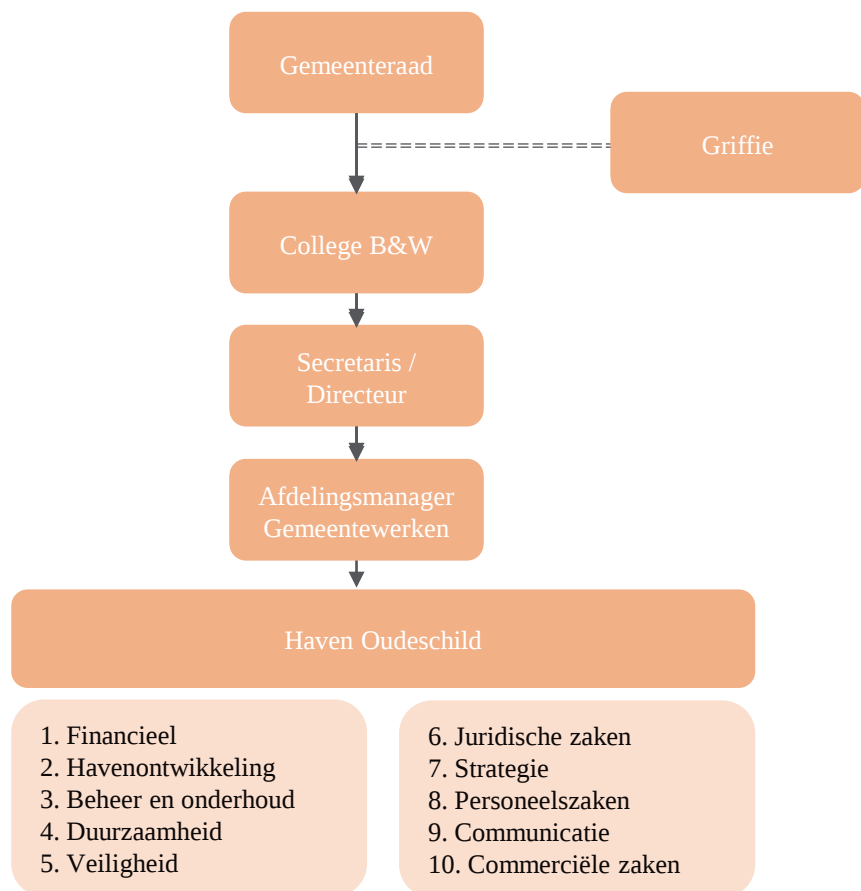
In dit onderzoek zijn drie ruimtelijke ontwikkelmogelijkheden voor de Haven Oudeschild verkend. Deze varianten zijn bedoeld als gedachtegang en richten zich op een haven van Oudeschild, die een duurzame, maatschappelijke en financieel gezonde toekomst tegemoet gaat. Met de juiste keuzes kan de gemeente tot een kostendekkende exploitatie van de haven komen. Belangrijk is en blijft dat die keuzes passen bij het lokale DNA en dat die keuze meerwaarde biedt.

Schets huidig Haven Oudeschild

In de huidige situatie is de Haven Oudeschild opgedeeld in vier deelgebieden:

- Oude Havens (Zuider- en Noorderhaven, havenmond en omringdijk)
 - Jachthavens
 - Werkhaven
 - Opslagterrein
-
- Andere stakeholders zijn:
 - **Oude havens** Rondvaartschippers, Watertaxi, Dienstverlener offshore, pachters van de gebouwen, bruine vloot, CIV (winkel, visserij coöperatie en zeilmakerij;
 - **Werkhaven** Strukton Wegen en Beton, Daamen Shipyards (DOK), RAB (zand), bieten en graan overslag.

Beschrijving huidige Governance

Governance De wethouder heeft de haven in zijn portefeuille (zie organogram hiernaast). Dit betekent dat de wethouder en de afdelingsmanager Gemeentewerken verantwoordelijk zijn voor de ontwikkeling en het onderhoud van de haven Oudeschild. Onderdelen zijn onder andere de Havenmeesterfunctie, het beheer van de gronden, kades en gemeentelijke opstallen.

Inkomsten kadegelden, huur en (erf)pacht

Publiekrechtelijke aansturing Bestemmingsplan, vergunningen, verordeningen (bijv. APV en Havenverordeningen)

Nautische Autoriteit (zorg voor de afwikkeling van een veilig en vlot scheepvaartverkeer) Gemeentelijke taak en verbonden aan bestuurlijk gezag

Scheepvaartbegeleiding (tot aan de haven) Rijkshavenmeester/Koninklijke Marine

Nadere uitwerking governance vormen

Om de ambitie waar te maken ligt een verdere verzelfstandiging voor de hand. Vier varianten zijn onderzocht:

1. Voortzetten huidige Governance
2. Gemeenschappelijke regeling +
3. NV met een gemeenschappelijke regeling
4. Verzelfstandiging tot een NV

Toelichting varianten (1 t/m 4)

1. Voortzetten huidige Governance Voortzetten huidige Governance, exploitatie van de haven blijft in het werkpakket van de afdeling Gemeentewerken, dus zowel groot onderhoud, dagelijks onderhoud en de exploitatie worden door het ambtelijk apparaat opgepakt

2. Gemeenschappelijke regeling (+) Een gemeenschappelijke regeling is een besluit om tot samenwerking te komen tussen bestuursorganen van gemeenten, provincies, waterschappen, rechtspersonen of andere openbare lichamen ter behartiging van een of meer bepaalde belangen van die bestuursorganen. De GR+ is een reguliere GR waaraan een bestuurscommissie wordt toegevoegd.

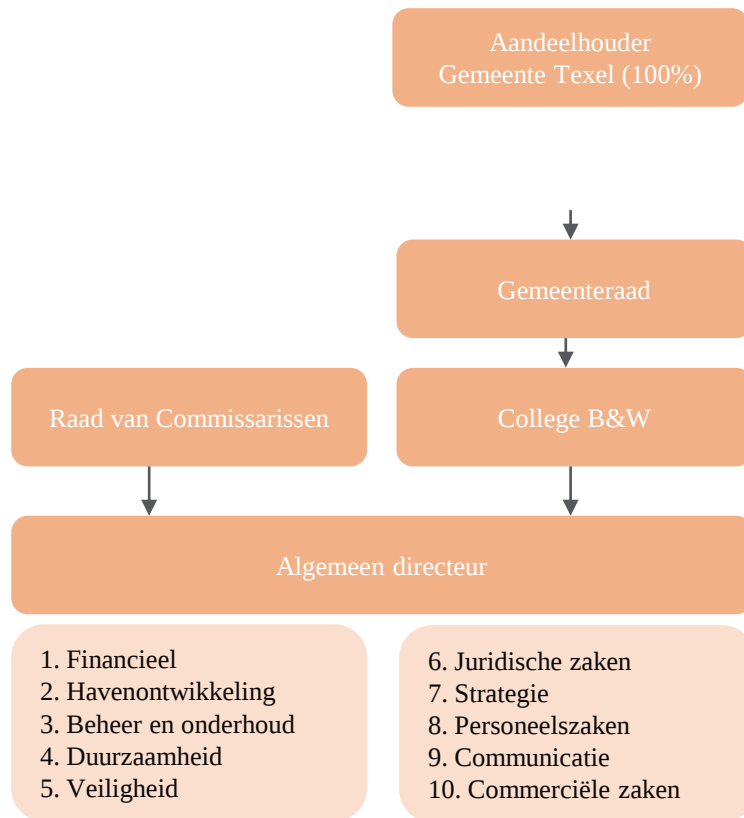
3. NV met een gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoering in de vorm van een NV-structuur. De GR dient hierbij als vehikel voor de zekerstelling van de financiering. In een optimaal scenario ten aanzien van de exploitatie kan de functie van de GR vervallen, als alle kosten voor de haven vanuit de exploitatie kunnen worden gedekt.

4. Verzelfstandiging tot een NV Bij verzelfstandiging gaat de huidige governance over in een NV. De inbreng levert de gemeente zeggenschap in de vorm van aandelen/aandeelhouderschap. De samenstelling en bevoegdheden zijn wettelijk verankerd. In de statuten van de NV kunnen bepalingen worden opgenomen waarmee afspraken/zeggenschap kan worden geregeld over de NV. Bijvoorbeeld over benoeming van bestuursleden of welke bestuursbesluiten (majeure beslissingen) een bepaalde goedkeuring vergen vanuit de aandeelhouders.

Beoordeling op hoofdlijnen verschillende Governancevormen

Aspect	Huidige situatie	Gemeenschappelijk regeling +	NV met gemeenschappelijke regeling	Overheids-NV
➤ Afstand tot de politiek	• Politiek is nauw betrokken	• Politiek staat iets meer op afstand , maar blijft betrokken	• Politiek stelt kaders vooraf, waardoor de uitvoering op afstand komt te staan	• Politiek stelt kaders vooraf, waardoor de uitvoering op afstand komt te staan
➤ Scheiding rollen/verantwoordelijkheden	• Afdeling gemeentewerken stuurt aan, maar B&W en gemeenteraad blijven nauw betrokken	• Gr (+) heeft een bestuurscommissie, maar B&W en gemeenteraad blijven nauw betrokken	• NV heeft algemeen directeur en B&W en gemeenteraad zijn beperkt betrokken	• NV heeft algemeen directeur en B&W en gemeenteraad zijn beperkt betrokken
➤ Mate van privatisering	• Publiek aangestuurd	• Publiek aangestuurd	• Privaat aangestuurd	• Privaat aangestuurd
➤ Waarborging financiering RWS	• Gewaarborgd	• Gewaarborgd	• Gewaarborgd	• Gewaarborgd
➤ Mogelijkheden voor nieuwe inkomsten korte termijn (<10 jaar)	• Beperkt	• Beperkt	• Sneller inspelen op actuele ontwikkelingen	• Sneller inspelen op actuele ontwikkelingen
➤ Mogelijkheden voor nieuwe inkomsten lange termijn (>10 jaar)	• Beperkt	• Beperkt	• Haven speelt adequaat in op inkomstenbronnen	• Haven speelt zeer adequaat in op inkomstenbronnen
➤ Financieringsopgave gemeente naar aanleiding van afkoop bijdrage onderhoud door RWS	• Waarborging financiering RWS vervalt, maar de mogelijkheden voor nieuwe inkomsten op de lange termijn zijn beperkt	• Haven behoudt een publiek karakter en kan beperkt worden ingespeeld op nieuwe inkomstenbronnen. Hierdoor houdt de gemeente een financieringsopgave op de lange termijn	• Haven krijgt een commerciële karakter en kan nieuwe inkomstenbronnen aanboren. Hierdoor neemt de financieringsopgave van de gemeente op de lange termijn af.	• Haven krijgt een commerciële karakter en kan nieuwe inkomstenbronnen aanboren. Hierdoor neemt de financieringsopgave van de gemeente op de lange termijn af.
➤ Samenwerking met publieke partners in regio zoals bijv. Hollands Kroon of Haven Den Oever	• Haven is onderdeel van de gemeentelijke organisatie	• Hiervoor is de gemeenschappelijke regeling in het leven geroepen	• Publieke partners zijn over het algemeen minder geneigd in een private onderneming te stappen, maar kunnen gebruik maken van de GR	• Publieke partners zijn over het algemeen minder geneigd in een private onderneming te stappen
➤ Samenwerking met private partijen in de Haven Oudeschild, zoals Waddenhaven B.V.	• Dit is niet mogelijk	• Dit is niet mogelijk	• Andere private partijen kunnen toetreden maar gebonden aan GR	• Andere private partijen kunnen toetreden

Uitgangspunt is dat gemeente wel wil bijdragen aan een tekort, maar dat tekort substantieel lager moet worden (van nu € 0,9 mln./jaar naar bijv. max. € 0,4 mln./jaar).

Beschrijving Havenbedrijf (NV)

Governance Aan het hoofd van dit havenbedrijf staat een **algemeen directeur**. Deze persoon rapporteert aan de RvC. De **gemeente Texel** is enige aandeelhouder. De aandeelhouder stuurt op hoofdlijnen en geeft goedkeuring aan zwaarwegende besluiten (zie publiekrechtelijke aansturing). De algemeen directeur is verantwoordelijk voor de dagelijkse bedrijfsvoering. Dit betekent dat alle samenhangende gemeentelijke havenactiviteiten worden geclusterd en overgebracht naar een daarvoor op te zetten vennootschap. Het Havenbedrijf is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en het onderhoud van de haven Oudeschild (zonder gedeelte Jachthavens).

Inkomsten Havenbedrijf kadegelden, huur en (erf)pacht. Bij (erf)pacht liggen ook kansen om activiteiten te ontwikkelen op de kades die een positieve impact hebben op zowel het nautisch gebruik van de haven, als ook de exploitatie

Publiekrechtelijke aansturing gemeente Texel Bestemmingsplan, vergunningen, verordeningen (bijv. APV en Havenverordeningen)

Nautische Autoriteit (=zorg voor de afwikkeling van een veilig en vlot scheepvaartverkeer) Gemeentelijke taak en verbonden aan bestuurlijk gezag

Scheepvaartbegeleiding (tot aan de haven) Rijkshavenmeester/Koninklijke Marine